

JEZIČKI DIO

„Zbrka u rečenici je zbrka u glavi a zbrka u glavi je zbrka u društvu“,

Igor Mandić

MOJE PRIMJEDBE NA JEZIČKU PRAKSU

PROMJENA OBJEKTIVNE STVARNOSTI

Ne razlikuju se uzrok koji se određuje sa „**zbog**“ i posljedica koja se određuje sa „**radi**“, čak ni u jednom od Hrvatskih riječnika.

Ne poznaje se razlika između **količine** i **važnosti** pa se umjesto „**znatno**“ kaže „**značajno**“, premda ovi pojmovi mogu biti suprotnog značenja, primjerice **nula je potpuno nezatna a najznačajnija je znamenka arapskog brojevnog sustava.**

Ne razlikuju se **redosljed u prostoru i vremenu** koji se označava sa **prvi** i **posljednji položaj u odnosu na promatrača** koji se označava sa **prednji** i **zadnji**, primjerice skoro svi pogrešno govore „**u zadnje vrijeme**“ umjesto „**u posljednje vrijeme**“.

Izgubio se pojam prisvojnih pridjeva koji mogu biti samo u jednom smjeru jer objekt kojeg posjeduje subjekt ne može imati u vlasništvu subjekt, primjerice „**moja zemlja**“ kao da građanin raspolaže sa državom a u stvarnosti propisi države određuju sudbinu građanina.

Zamjena pojma svojine **slična je zamjeni uzroka i posljedice** koja se odlikuje sa nepoznavanjem razlike između riječi „**zbog**“ i „**radi**“.

Ne poznaje se brojanje pa se, prema izvještajima iz čitavog svijeta, **prelazak u novi milenij praktično svugdje slavljen godinu prije bez obzira što novi decenij, stoljeće i milenij počinju kada broj kojim se označava godina nosi posljednju znamenku 1, dakle Nova godina novoga milenija je bila 2001. a ne 2000.**

Nepoznavanje brojanja dopunjava nepoznavanje brojeva pa se kaže „**velika cifra**“ kada se, primjerice, govori o milionu a milion je broj sastavljen od više cifara, znamenki, zašto se ne bi reklo „**velika količina**“, „**veliki iznos**“ pa, ako baš treba, „**veliki broj**“.

Nepoznavanje osnovnih fizičkih pojava znači nepoznavanje prirode i društva koji su zasnovani na materijalnom svijetu pa se govori o „**snazi energije Sunca**“ što doslovce znači „**protekla energija u jedinici vremena energije Sunca**“ i o „**naponu struje**“ što je isto toliko pravilno koliko i „**struja napona**“.

GOVORENJE BEZ RAZMIŠLJANJA

Nabrajanja se završe sa međusobno isključivim „**ali i**“ što je nepotrebno, a ako je potrebno naglasiti izuzetak koji se navodi na kraju nabrajanja treba reći „**pa i**“ ili „**čak i**“. Jezike sa upotrebom „**ali i**“ u svakom nabrajanju opravdano je nazvati „**ali(j)ini jezici**“.

„**Kako i na koji način**“ objasniti razliku između **kako** i **na koji način**?

„**Često puta**“ kada treba reći „**često**“ kao što se kaže „**rijetko**“ a ne „**rijetko puta**“.

„**Pokoj mu duši**“ kao da se želi duša pokopati umjesto „**spokoj mu duši**“ sa porukom kako se želi da duša ne bude nemirna.

„**Mislim da će sigurno**“ kada se povezuje probabilistički sa determinističkim pojmom pa je izjava besmislena.

„**Na ovim prostorima**“ je fraza koja sadrži više pogrešaka nego riječi jer nešto može biti samo u prostoru a koji su onda ovi i oni prostori i koliko ti prostori idu u visinu i dubinu.

„**Veoma bitno**“, iako je već „**bitno**“ maksimum i ne može biti ništa bitnijeg od bitnog.

„**Prisutniji**“ iako se može biti samo prisutan ili ne biti prisutan. Možda bi morali biti sa „**prisutnijim razumom**“ govornici koji ovako govore.

„**Pokretljiviji**“ kada se može biti pokretan i nepokretan, osim kao „**pokretljivost čestica**“ kojom se, u nedostatku boljeg rješenja, određuje koeficijent srazmjere između brzine čestice i jačine pobude. Kako bi pokazali da je jezik skloniji kvarenju, nego samoopravljanju, sportski komentari govore da je „**igrač brz i pokretan**“ kao da bi mogao biti brz da je nepokretni invalid.

„**Moralna vertikala**“ ne znači ništa jer ne upućuje da li se radi o moralnom što se može pretpostaviti da je na vertikali gore ili o nemoralnom što bi uz načinjenu pretpostavku bilo na vertikali dolje a kakve uopće veze ima geometrija sa moralnim određenjima.

„**Otići na grob da se sjeti pokojnog**“ što je nemoguće jer se prvo sjeti pa ode.

„**Sudijska etika**“, što je nepravilno jer, da se vladaju po posebnoj etici, suci ne bi mogli suditi građanima druge etike.

„**Odgovornost građanina**“, što je nepravilno kada se radi o krivici jer bi trebali biti odgovorni koji zauzimaju položaje na osnovu povjerenja pa se pitaju a običnog građanina nitko ne pita pa ni ne može biti odgovoran.

„**Navesti činjenice i dokaze**“ premda su uz finesu da se podrazumijeva „**relevantna činjenica**“ kao „dokaz, „**činjenice**“ isto što i „**dokazi**“, primjerice jednaku izražajnu vrijednost imaju iskazi: „**činjenica je da je ubio**“ i „**dokazano je da je ubio**“.

„**Kako Vam možemo pomoći**“ ne treba govoriti jer samo onaj koji ovo kaže može znati kako može pomoći.

Primjer govorenja da se ne misli čest je u nastavnom predavanju gradiva: „**sada ćemo razviti jednadžbu**“- ko mi? Čak je i slavni Tomislav Ladan griješio govoreći profesorski: „**a u Laponiji imamo izraz**“- ko mi?

Slično je preko običajnog govorenja u nastavi **proširena upotreba trajnih glagola kada se ne radi o trajnoj niti ponavljanoj radnji.**

Napadno često pozdravljanje sa **bok (bog)** je u suprotnosti sa prvom božjom zapovjedi: „**ne spominji ime Božje uzalud**“.

„**Nastaće osjetno zahladnjenje**“ govori da će nastati **zahladnjenje koje se razlikuje od neosjetnog zahladnjenja (kome je važno ovakvo zahladnjenje)** a pravi je prilog na ovom mjestu: **znatno, prilično, poprilično.**

PRIMJERI OBIČNE NEPISMENOSTI

Glagolski pridjevi i prisvojne zamjenice ne odgovaraju subjektu u glavnoj rečenici, primjerice „**obavljene su konsultacije sa svojim igračima**“ umjesto „obavio je konsultacije sa svojim igračima“ a šta samo reći za ovaj naslov u novinama: „**pretrčavajući cestu dječaka je usmrtio automobil**“- zar automobil može pretrčavajući cestu usmrtiti dječaka?

Postavlja se glagol **uz jedninu pri nabranjanju.**

Nabranjanja se vrše nepotrebno počevši sa rječju **od** pa ne završe sa rječju **do.**

Ne kaže se **ronioc, taoc,** nego **ronilac, talac** niti je genitiv množine **ronioca, taoca,** nego je **ronilaca, talaca.**

Kada se govori o događaju koji će se dogoditi, primjerice, dva dana nakon govorenja ne kaže se „**kroz dva dana**“ što bi opisivalo radnju koja se odvija u ta dva dana, nego „**za dva dana**“.

UVOĐENJE NEPOTREBNIH RIJEČI

Evo primjera **uvođenja riječi na mjesta na kojima se gubi izvorni smisao riječi a ne dobiva se ništa:**

„**Nije otišao majci, ali je zato otišao sestri**“- čemu služi zato?

„**Znao je da bude zadovoljan**“- kakvo je to znanje? Značenje rečenice je: „**bivao je zadovoljan**“, „**dešavalo se da bude zadovoljan**“.

„**No međutim**“, što je u najmanju ruku blesava konstrukcija za „**ali**“, „**no**“ ili „**međutim**“.

UPOTREBA RIJEČI I FRAZA SUPROTNOG ZNAČENJA

Za opisivanje stanja da **netko nije bio nimalo zadovoljan** što je **loše** besmisleno je reći „**nije bio previše zadovoljan**“ jer je to **dobro** pošto je **dobro ne biti „previše“ u bilo čemu.**

Slično pojmovima „previše“ i „pretjerano“ koji uvijek nose negativan smisao, postoje fraze koje su uvijek negativnog smisla, primjerice ne može nikad biti pozitivno da se neko „**pridržava zakona kao pijan plota**“ jer pridržavanje zakona nije dovoljno pozitivno da bi nadvladalo negativno značenje teškog pijanstva. A tek ova budalaština: „**ne izgleda predobro**“ koja po usvojenom kodu znači „ne izgleda dobro“.

„Lijek za kašalj“, „sud za prekršaje“ dobar je način da se unese potpuna zbrka u izražavanju jer, ako se za lijek za spriječavanje kašlja kaže „**lijek za kašalj**“ da li bi se za lijek koji potstječe iskašljavanje trebalo, radi razlikovanja, reći „**lijek protiv kašlja**“.

„**Moći će se još sutra**“ iako se očekuje nastanak a ne prestanak radnje a treba reći „**moći će se već sutra**“.

PRETJERIVANJE ZBOG NEMOĆI U IZRAŽAVANJU

Evo primjera kada se **pretjerivanjem nastoji nadoknaditi nemoć u prenošenju osjećanja i izražavanju:**

„**Prestrašno**“ kao da i strašno nije strašno.

„**Užasno zadovoljan**“ - što je u zadovoljstvu užasno?

OPASNO GOVORENJE

Riječi koje izvrću suštinu važnih pojmova ugrožavaju primjenu pojmova, primjerice **poštovanje i dugovanje** se gube u pravom značenju jer se **poštovanjem naziva pridržavanje, primjerice zakona a dugovanjem podizanje, primjerice novca** sa posljedicom da se **gubi pravo značenje tako važnih pojmova kakvi su „poštovanje“ i „dugovanje“.**

„**(Is)poštovati zakon**“ je nepravilno jer se **bog štuje, ljudi poštuju a zakona se pridržava.** Da svrha zamjene izraza „**pridržavanja zakona**“ sa „**poštovanjem zakona**“ nije manipulacija kojom se **treba pokoriti narod kako bi se zakoni poštovali slično štovanju božanstva?** Ta je manipulacija već toliko odmakla da je izražavanje prešlo granicu apsurdna pa se kaže: „**ne slažem se sa odlukom, ali ću je poštovati**“ ili: „**druge sam vjeroispovijesti, ali poštujem njegovu vjeru**“ koji pokazuju da su **ljudi izgubili osjećaj za poštovanje pa poštuju i ono s čime se ne slažu i što ne poznaju jer drugi upravljaju njihovim mjerilima vrijednosti.**

„**Duguje**“ kaže se za podizanje novca sa vlastitog računa a **da tako treba reći uči se na ekonomskim fakultetima!** Vjerojatno zato da bi bilo manje očito da **banke duguju žirantima dio zarade koju žiranti osiguravaju garantiranjem plaćanja dugova glavnih dužnika.**

Pojam „**Hrvatska narodna banka**“ stvara zabunu jer po pridjevu „**hrvatska**“ i pridjevu „**narodna**“ upućuje da se radi o **banci Hrvata koji se kao narod nalaze po čitavom svijetu** pa bi neko mogao tražiti ispostavu rečene banke u Čileu. Pravilan je jednoznačan naziv „**Narodna banka Hrvatske**“.

IZBJEGAVANJE IZJAŠNJAVANJA

Evo primjera kako se **ublažavaju ili iskrivljuju riječi kako bi se izbjeglo izjašnjavanje:**

„**Pojašnjenje**“ umjesto „**objašnjenje**“ kada se ne može objasniti a to se ne želi priznati.

„**Iskorak**“ umjesto „**napredak**“ kada se zna da napretka nema a nezgodno je to reći pa se igra sa psihologijom u stilu Pitijske proročice ostavljajući slušatelju da se opredijeli na osnovu sugestibilnosti tako da se pošiljatelj poruke ne uhvati u laži, primjerice **sastavljač slogana na jednom od predizbornih plakata HDZa sa slikom Sanadera poručivao je da će se napraviti iskorak što su glasači čitali napredak a bio je iskorak- u propast.**

POGREŠKE PRI PREVOĐENJU

Evo pogrešaka **pri općem prevođenju:**

Rekli su mi da se u školama govori da je nepravilno reći „**pardon**“, nego treba reći „**izvinite**“ što je glupost jer se jezikoslovci miješaju u stvari izvan svoga djelokruga i pri tome ne razmišljaju. Riječ je o načinu na koji komuniciramo u društvu u kojem općenito ne znamo koga smo gurnuli ili kome smo stali na nogu pa govoreći „**izvinite**“ jednome, recimo, Francuzu za kojeg se očekuje da ne razumije naš jezik ne prenosimo nikakvu poruku. U društvu domaćih ljudi reći „**izvinite**“ sasvim je u redu.

Slična je pogreška kada bi se pokušao prevesti „**telefon**“ pa stranci ne bi mogli naći telefonsku govornicu.

Evo primjera **nepoznavanja latinskih jezika:**

Ne kaže se „**inzistirati**“, nego „**insistirati**“ a kada bi se primijenilo pravilo o pretvaranju jednog „s“ u „z“ između samoglasnika tada bi prije trebalo reći „**azistirati**“ nego „**asistirati**“. „**Skoncentrirati**“ je, ne samo pogrešno jer se ponavljaju „s“ i „kon“, izvorno „con“ koji su istoga značenja, nego bi po uzoru na „**letjeti-sletjeti**“ trebalo značiti „**dekoncentrirati**“.

Ne kaže se **alternativa** ako su mogućnosti više od dvije.

Evo primjera **pogrešaka zbog uvoza engleskih izraza:**

Ne kaže se „**gdje su svi?**“, nego „**ima li koga?**“

Pa tek ona glupost: „**došao niotkuda**“.

Postala je moda stavljanje na kraj rečenice oznake **ikad**, primjerice: **on je najbolji sportista ikad** je pogrešno pošto tvrdnja podrazumijeva da je bio najbolji i da će biti najbolji što je besmisleno.

A kaže li se „**svi nisu**“ kako je u novije postao običaj ili „**nitko nije**“? Kao da se latinski i naški uobičajeno: „**raditi dok se ne završi**“ sve više pretvara u logički smislenije, ali anglosaksonsko: „**raditi dok se završi**“.

Trebalo bi prestati sa praksom pisanja prvo stručnih rječnika pa onda udžbenika jer seengleske fraze, koje inače ne sadrže informaciju o odnosu između riječi, ne mogu **jednoznačno prevesti**, primjerice „**dye laser**“ nije „**obojeni laser**“ (iz rječnika elektrotehnike, Logos, Split 1991.), nego je laser koji proizvodi svjetlost stimuliranom emisijom tvari koja se naziva boja.

Evo primjera na **tragu loše englezacije i germanizacije:**

Otišao sam „**bez da** (without having, ohne...zu...) sam se oprostio“ umjesto otišao sam „**a da** se nisam oprostio“. Pitanje „**bez čega**“ traži imenicu ili gerund uz „**bez**“, primjer ispravne upotrebe „**bez**“ sa imenicom je: „**bez ikakvih gramatičkih principa**“ a sa gerundom je: „**bez smislenog izražavanja**“.

Kada se kaže „**šport**“ a ne kaže se „štop“, a inače nogometaši kažu štopao loptu a automehaničari kažu štop svijetlo.

„**Crpka**“ je **prevod za pumpu na osnovu obratnog smisla** pa bi vozač koji misli izbjegavao crpku da ne iscrpi gorivo a išao bi na pumpu da napumpa gorivo.

„**Stanica**“ umjesto „**ćelija**“ stvara **jednu štetu prekidanjem veze sa engleskim jezikom, druga šteta** nastane kada se koristi **već korištena domaća riječ za sasvim drugi pojam pa se redom pomjera smisao i ostalih riječi:** prava stanica se mora zamijeniti sa **stajalištem ili stajankom** a kako je stajalište **stav, mišljenje** nastavljamo putovati ko ledolomac u staklariji kroz jezik bez stava a bogme i mišljenja dok druga zamjena stanice sa **postajom** izgleda kao da ima nešto sa glagolom „**postati**“ a **treća šteta** je što nema opravdanja da se ćelija naziva stanicom ni po tome da u nju nešto stane niti da je ona stajanka za nešto.

Obimnijim prevođenjem **smanjuju se mogućnosti primjene riječi**, primjerice prevođenjem „**centra**“ u „**središte**“ onemogućuje se primjena riječi „**centralizacija**“ ili „**centriranje**“ i stvaraju se **nepotrebne nedoumice** kao u primjeru prevođenja „**nerva**“ u „**živac**“ kada se ne može reći „**živčani otrov**“ ili „**živčana ćelija/stanica**“ a da se ne pomisli na živčanost u smislu nemira, iritiranosti kao u slučaju izraza „**živčan čovjek**“.

PSIHOLOŠKI SLUČAJEVI

Evo primjera iz kojih se **moglu izvući važniji psihološki zaključci:**

„**Osobno mislim**“ kada ne bi bilo potrebno reći ni „**mislim**“ jer „**mislim**, dakle jesam“ a pogreška je mogla nastati kao podsvjesni refleks da se napravi razlika od najčešćeg „**mišljenja** kako drugi hoće“. Težnje za stjecanjem osobnosti se proširuju bez ograda pa se čak kaže: „**osobno se dobro osjećam**“ i „**osobno sam zadovoljan**“. „**Po mome**“ je potpuno nepotrebno kao da govornik sebe citira u trenutku dok piše izvornu izreku.

„**Odgovorno tvrdim**“ kada govornik instiktivno pokušava da se izdvoji od čestih neodgovornih izjava a samo pokazuje uobraženost poručujući da **pristaje da odgovara ako**

tvrdnja ne bude točna, premda odgovornost ne smije zavisiti od strane koja treba da odgovara, nego bi je morala određivati strana kojoj se odgovara,

„**Sjesti i dogovoriti se**“ kada se na prvo mjesto stavlja briga za fotelju a na drugo mjesto dogovor a krajnja konsekvencija je skraćivanje fraze u samo „**sjesti**“ pa bi se neko ko ne bi poznao način razvoja fraze jako iznenadio što je glagol „sjesti“ dobio novo značenje „dogovoriti se“, primjer je rečenična rugoba „**sindikato se dogovorio da sjedne sa vladom**“. Velika slova „I“ se pišu svugdje u svijetu sa točkom što bi moglo imati veze s bezveznom frazom „**staviti točku na i**“.

SUŠTINSKO IZVRTANJE TERMINA I POJMOVA

Evo primjera **suštinskog izvrtačenja termina i pojmova:**

Naziv „**vjernik**“ se primjenjuje za ljude koji vjeruju u to što se **rjeđe događa** i uobražavaju da se **na osnovu vjerovanja utječe na stvarnost** a pojam vjerojatnosti je zasnovan na **pojavama koje se češće događaju** i vjerovanje je **posljedica spoznavanja stvarnosti** kao u teoriji vjerojatnosti.

Naziv „**ateisti**“ je **nepravilno obrazovan** jer ne postoji „**teizam**“ kao određena religija u odnosu na koju bi se mogli definirati ateisti i **uvredljiv** jer upućuje da su **ateisti otpadnici od većinskih pa prema tome normalnijih ljudi** i **netačan** jer upućuje da su **ateisti protiv religija i da progone teiste**, iako je više religioznih proganjalo ateiste i druge religiozne nego što je ateista proganjalo religiozne.

Naziv „**agnostici**“ je **nepravilno obrazovan** jer ne postoji „**gnosticizam**“ u odnosu na koji bi se mogli definirati agnostici koji inače više ni ne postoje kao religija i **uvredljiv** jer upućuje da agnostici **nisu sposobni da dosegnu najvažnije spoznaje pa su, prema tome, manje sposobni spoznati i druge spoznaje** i **netačan** jer upućuje da su agnostici **borci protiv suštinske istine**.

Nikad nije pala nijedna „**žrtva**“ u prometu ni ratu a do zamjene nije moglo doći slučajno jer je pojam žrtve kao jedan od najstarijih pojmova toliko jasno definiran da se opisuje sa četiri osnovna padeža: **ko** prinosi, **zašto** prinosi, **kome** prinosi i **koga** prinosi.

Pojam „**poslovnog čovjeka**“ (businessman) odnosi se na investitora koji se pogrešno smatra vlasnikom a koji nema nikakve veze sa stvarnim poslom jer je posao koji poslodavac daje **projekt koji radnici svojom djelatnošću pretvore u realne proizvode ili uslugu**.

KADA NE POMAŽU NI PRAVILA

Ekavski „**prevara s rečnikom**“ morala bi prema dužini glasa „e“ u ekavskom ili „i“ u ikavskom pisati: **prevara ili prjevara s riječnikom** a piše se „**prijevara s rječnikom**“, iako bi „**rječnik**“ sa drugačijim naglaskom na glasu „e“ mogao biti rukavac rijeke.

KADA NI ALGEBRA NE POMAŽE

„**Duplo manje**“ za upola (manje).

KADA NI PAMET NE POMAŽE

„**Dodao je loptu napamet**“ kaže se kada se doda lopta ne razmišljajući.

KADA NI GEOMETRIJA NE POMAŽE

„**Obujam**“ umjesto zapremine otežava shvaćanje s obzirom da obujamiti, podrazumijeva se rukama, znači **napraviti plošnu figuru zahvatanjem po obimu a ne po zapremini, obujmu**, osim ako ne umišljamo da smo hobotnice pa da imamo dovoljno pipaka za obuhvatati predmete sa više strana.

KADA NI FIZIKA NE POMAŽE

„**Otapanje**“ u hrvatskom umjesto „**rastvaranje**“ stvara zabunu jer je **topljenje promjena agregatnog stanja pri zagrijavanju iz čvrstog u tekuće stanje** a dodavanjem prefiksa „o“ nastane otapanje koje je **raskidanje međumolekularnih sila jedne tvari od molekula druge tvari**- pojava koja nema nikakve veze sa topljenjem pa se ni ne odvija zbog promjene temperature a što je najgore rastvaranje je po sastavnicama hrvatska riječ jer prefiks „ras“ označava razilaženje molekula a **tvar** je čista hrvatska riječ. Kada se riječima „**topljenje**“ i

„otapanje“ doda riječ „utapanje“, dolazi se do zaključka da se **u hrvatskom jeziku mijenja suština značenja riječi promjenom prefiksa a ne korijena riječi!**

KADA NI NUKLEARNA FIZIKA NE POMAŽE

„**Borio se do posljednjeg atoma snage**“. A, da postoje, neki atomi takve vrste bili bi „atomi energije“.

KADA NI MEHANIKA NE POMAŽE

„**Ubaciti u petu brzinu**“ općenito nije dobro jer putevi traže optimum snage i brzine koji se pojavljuje pri trećoj brzini kojom se većinom vozi. Ubaciti u petu brzinu u uobičajenim uvjetima način je kako uništiti motor.

KADA KEMIJA NAŽALOST POMAŽE

Prevladavanje tehnologije nad osjećajima dovelo je do opisivanja uzbudljivih akcija kao „**akcija punih adrenalina**“, osjećaja privlačenja između osoba kao „**kemije**“ a odmaranja kao „**punjenja baterija**“ što bi trebalo nastaviti sa opisivanjem žeđi kao „**integracije hdvaoa**“. Kada se pisci pretržu u opisivanju naših aktivnosti i odmaranja pomoću kemije, zar ne bi bilo dobro da se smanji broj sati književnosti i poveća broj sati kemije ili još bolje da se uvede **književna kemija** ili **kemijska književnost** koji bi pojmovi u skladu sa napomenutim mogli označavati zaljubljenost u književnost ili privlačnu književnost.

KADA NI SLUH NE POMAŽE

Mislim „**da da**“ ili bit će „**gdje gdje**“ ili „**zahladnjenje**“ umjesto zahlađenje.

A gluhoća i mutavost idu zajedno:

„**Treba prestrukt(r)irati**“. Ako ne da bi se razumijelo o čemu se radi, vrijedilo bi barem prevesti na domaći jezik da se govornik ne bi našao u nevolji jer mnogi ovu konstrukciju ne mogu izreći.

KADA POLITIČKA BIROKRACIJA POMAŽE

„**Zacrtali smo smjer**“, zar smo baš zacrtali? Pa „**transparentno ponašanje**“ koje samo pokazuje koliko su providni koji govoreći ovako njeguju majčinski jezik.

PRIMJER LOŠEG GOVORA

„**Moram reći**“- kada se ne mora reći. Fraza se koristi samo radi uvođenja u razgovor, ali ipak.

Slično se glumi mudrost zadržkama u govoru koje se ispunjavaju sa besmislenim riječima kao što je „**ovaj**“, „**ono**“ kako su đaci nekad govorili kada ne bi naučili lekciju.

PRIMJER BESMISLENOG GOVORENJA

Kaže se „**suša će trajati do daljnjega**“- značilo bi nešto kada bi postojala suša koja bi trajala do bližnjega.

SUDSKI BISERI

„**Osjećate li se krivim?**“ je blesavo pitanje jer se **optuženik može osjećati krivim a ne smatrati se krivim**. Ja se uvijek osjećam krivim kada sam baksuz.

„**Višestruki korisnik stana**“ za osobu koja koristi dva stana kao da je osoba višestruka ličnost koja boluje od šizofrenije.

„**Odgovoran zbog propuštanaja okrivljenika a radi prekršaja**“ za nedolazak na ročište zbog prolaska kroz crveno - Općinski sud Mostar.

„**U prekršajnom postupku protiv okrivljenog poradi prekršaja**“ što je točno jer se postupak zaista doveo do prekršaja suda.

„**Kažnjeni koji je rješenjem o prekršaju oglašen odgovornim**“- još i to, ne samo da je kažnjen, nego je još oglašen odgovornim, pa je li to unaprjeđen kao odgovorni?-

Ombudsmen BiH.

„**Ima se smatrati da je okrivljenik prihvatio odgovornost propuštanjem o čemu je bio uredno obaviješten putem dostavljenog mu poziva**“- bez komentara- Općinski sud Mostar.

„**Ukratko iznijeti navode, činjenice i dokaze na kojima se zasniva Vaša apelacija**“- šta su navodi, a onda ako se navedu činjenice i dokazi šta će sud da radi- Ustavni sud BiH.

„Okrivljeni je izjavio žalbu bez navođenja žalbenih osnova, međutim iz žalbe se da zaključiti da okrivljeni ističe da nije bio obavešten o datumu i vremenu održavanja usmenog pretresa“- Kantonalni sud Mostar.

„Potvrđuje se rješenje Općinskog suda“ „Ombudsmen se neće miješati u proces odlučivanja sudova“- ombudsmeni BiH.

„Potvrda o kretanju“ kao novoizumljeni naziv za „Potvrdu o promjeni boravišta“ koja nema nikakve veze sa kretanjem.

„Javi te se u postaju Mostar jugozapat“- napisa policajac i ostade po njegovom ovako do Ustavnog suda BiH i poslije evo čitavih deset godina.

„Navedi činjenice kao i dokaze koji utvrđuju te činjenice“- nešto vrlo tvrde činjenice- Općinski sud.

„Intervencija koju tražite nije moguća“- Predsjednik kantonalnog suda na redovitu žalbu a ne intervenciju i to koju je uputila predsjednica Općinskog suda.

„Vi niste ovlaštena osoba za pokretanje postupka a ni Ustavni sud nema ovlaštenja“- Ustavni sud FBiH.

RIJEČI SUMNJIVOG PORIJEKLA

„Prijamnik“ nisam čuo ni pročitao nikad na Elektrotehničkom fakultetu u Splitu gdje sam studirao dvije godine pa u Zagrebu gdje sam studirao dvije slijedeće godine sa usmjerenjem radioprijemnici. Shvaćam da postoji glagol „**jamiti**“, ali tajna ostaje. Pogotovo što mi kolegica koja je završila Elektrotehnički fakultet u Splitu a inače je sa Brača kaže da je riječ novokomponovana.

ZAGLUPLJIVANJE JEZIKOM

Do koje mjere jezik može zaglupiti veliku većinu ljudi pokazuje glasanje, kažu 140 000 građana, protiv **majorizacije Hrvata**. Ali majorizacija je općenito u redu, nije u redu „**minorizacija**“.

Da se koristila normalna riječ „**nadglasavanje**“, sve bi bilo jasno. A, narodne vođe, od kojih je narodu bolje da se čuva, mijenjaju riječ „**major**“ samo zato što je riječ jednaka u srpskom jeziku u „**bojnik**“ i neopravdano jer onemogućuju da se uspostavi jednostavnija veza sa stranim činovima u čitavom svijetu a tamo gdje treba promijeniti riječ da bi se postigla jasnoća izražavanja, kao u slučaju majorizacije, ostave istu riječ.

Kako se zapravo kaže „**zatvaranje poglavlja**“- da li je to potpuna politička pokornost i priznanje vlastite nesposobnosti i manje vrijednosti, „**pristupni fondovi**“- da li su to sumnjivi pokloni ili „**ispunjena mapa puta u Evropu**“- e pa izraz je dovoljno naopak da ni ne može ništa sam po sebi značiti.

ISKONSTRUIRANE RAZLIKE IZMEĐU HRVATSKOG I SRPSKOG JEZIKA

Evo primjera **iskonstruiranih razlika u hrvatskom i srpskom govoru**:

Hrvatski jezik većinom **prevodi izraze** a srpski većinom **zadržava izvorne strane izraze** što je čudno s obzirom na razlike u pismu pošto **strane izraze koji su većinom sa latiničnog područja lakše prihvata hrvatska latinica a teže srpska ćirilica** i s obzirom na manijakalnu indoktrinaciju za ulaskom Hrvatske u Europsku zajednicu, ali, ako se dogodi da neko odstupa od pravila, drugi takođe odstupa od pravila kako bi se održala vještačka razlika između hrvatskog i srpskog jezika, primjerice u hrvatskom se kaže „**frekvencija**“ a u srpskom „**učestanost**“ premda se u Hrvatskom mogla koristiti „**učestalost**“ ili „**čestost**“ koju ja, inače, koristim u opisivanju broja promjena u vremenu neperiodskih pojava.

„**Izmijeniti**“ umjesto „**promijeniti**“ pa navodim radi vica da se vrši **promjena igrača** tako da se **izmijeni igrač** iz igre a **umijeni igrač** u igru.

Ostale riječi koje spadaju u ovu vrstu su **crpka, stanica** za ćeliju, **obujam, bojnik**.

A kako objasniti promjenu iz vjerovati u vjerojatnost ili unutrašnjost u unutarnji ili kava u kafijć ili ubiti u ubojica, tečniji u tekućina ili raditi sa nekim u suradnik? A, kada se može objasniti, rogobatnost ostaje: glasati- glasač, glasovati- glasovatelj?

Dobro bi bilo shvatiti da **ne postoje ni hrvatske niti srpske riječi novijeg** datuma jer ne nastaju iz naroda, nego od prevodilaca/prevoditelja čiji je posao problematičan pošto fakulteti ne izdaju temeljne udžbenike iz pojedinih stručnih područja sa preporučenom terminologijom.

Prevođenje i tako kasni za razvojem tehničkih dostignuća pa je već „cool“ ili „in“ reći „**downloadiraj mi taj file**“ a tek ćemo se uhvatiti za glavu kada u prevođenje krenu jezički stručnjaci kakve poznajemo iz dosadašnjeg iskustva.

SPORTSKI GOVORNI SPECIJALITETI

Vrhunac su budalaštine koje se govore za prenosa nogometnih utakmica:

„**Stopostotna prilika**“, koji je, zbog korištenja postotaka, sam po sebi blesav izraz, primjenjuje se za slučajeve iz kojih nikad nije pao gol a prilike iz kojih se postigne gol nikad se ne nazivaju stopostotnim prilikama, stadion „**skoro ispunjen do posljednjeg mjesta**“ pa čak za stadion koji je slabo posjećen „**nije posjećen do posljednjeg mjesta**“, „**pošlo za rukom**“ ili „**pošlo za nogom**“ pitanje je sad, pa „**izblokirati**“, pa „**nije najbolje prihvatio loptu**“ kao da se može najbolje prihvatiti lopta a nije nikako prihvatio loptu, pa „**lopta u nogama momčadi**“ kao da je momčad stonoga, pa povezivanje svih riječi sa „za“, primjerice „**aut za**“, „**gol za**“, „**prednost za**“, pa „**ispriječila se stativa**“, zašto ne ukloniti stativu pa da bude više golova? Ili „**lopta je na skliskom terenu dobila ubrzanje**“ pa će po svemu sudeći biti najbrža nakon nekoliko klizavih odskoka. Pa „**igrati okomitije**“ i „**visoko napasti**“, pa „**polukontre**“ a sve je to samo igra, kako onda da shvatimo bilo što više od igre?

Ali, prevođenje može biti bolje od originala pa je „**zaleđe**“ ispravniji izraz nego „**offside**“ jer je side strana koja bi, za pretpostaviti trebala biti duža, pa bi „offside“ ustvari morao biti „aut“.

KONAČNA PREPORUKA

Možda bi bilo pogodno da se radi higijene jezika pa i misli organizira **dobrovoljno skupljanje jezičkih bisera čije bi bistrenje u javnim medijima omogućilo aktivni razvoj logike umjesto što se po školama sve uči zdravo za gotovo a zatim se stvara društvena karijera izvrtanjem pojmova, umjetnim mucanjem, prosipanjem maloumnih fraza i oponašanjem loših govornika** da se postavlja pitanje **zašto se uči maternji jezik kada dosezi komunikacije odraslih odgovaraju jezičkim sposobnostima predškolskog djeteta čijoj bistrini se nepotrebno divimo kada govore kako govore samo zato što nisu oponašali odrasle**. Da navedem primjer moga sestrića koji me je ispravio kada sam govorio da imam pravo rekavši da „**imam istinu**“ što je **stvarno istina jer nemam pravo niti me je briga da imam pravo u stvarima u kojima imaju pravo pravnici**.

PREPISKA KOJA DJELOMIČNO OBJAŠNJAVA STANJE U JEZIKU

Sljedeći tekst je nastao oko **prepiske sa hrvatskom jezikoslovkom Nives Opačić** kojoj sam uputio sljedeće pismo.

Preporučilo su mi Vas kao autora knjige „Hrvatski za normalne ljude“. Pošto je osnovno sredstvo politike i zakonodavstva, zanimao me jezik koji je općenito u mnogo bolesnijem stanju nego što se obično misli i stanje se pogoršava. Nije mi namjera da se iscrpljujem u navođenju samih jezičkih pogrešaka nego nastojim da nađem puta kojim bi se djelovalo na izlječenje jezika pa i glava i društva. I naveo sam neke od gore navedenih primjera.

Slijedi **prvi odgovor g. Opačić** a velikim slovima su istaknuti važni dijelovi teksta:

POŠTOVANI gospodine Romiću, pročitala sam i PROUČILA VAŠE pismo. Mnoge primjere koje navodite OBRADILA sam u svojoj knjizi Reci mi to KRATKO I JASNO - Hrvatski za normalne ljude, Novi Liber, Zagreb, 2009., pa ih neću ponavljati. U nekima GRIJEŠITE, POGLAVITO U ONIMA KOJE IZVODITE IZ REGIONALNIH NAGLASAKA, pa onda i dolazite do rješenja koja se ne podudaraju s hrvatskom standardnom ORTOEPIJOM. Da se npr. ravnamo po nekom SLAVONSKOM IZGOVORU (teško ću Vam to objasniti kad ovdje nemam oznake za naglaske, pa ću istaknuti naglašeni slog - riJEšenje), tako bismo trebali i

pisati. Pišemo (dobro) rješenje, jer je pravilan izgovor rješenje, dakle NAGLASAK JE IZA SLOGA S REFLEKSOM NEGDAŠNJEG GLASA JATA, a takva situacija traži skraćivanje nenaglašenoga sloga ispred naglaska. O mnogim problemima koje spominjete govorila sam i pisala i u emisijama Hrvatskoga radija (Govorimo hrvatski, Obrazovni program), a one o kojima još nisam RADO ĆU UVRSTITI U PROŠIRENO IZDANJE SVOJE (SPOMENUTE) KNJIGE. U svakom slučaju, ZAHVALNA SAM VAM ŠTO STE NA HRVATSKI JEZIK OSJETLJIVI, no NJEGOVU NJEGOVANJU VALJA PRISTUPITI PRIJE SVEGA STALNIM USAVRŠAVANJEM I ZAGLEDANJEM U ŠTO VIŠE IZVORA. Žao mi je što imate loša iskustva s ustanovama koje bi trebale biti mnogo aktivnije u brizi oko hrvatskoga jezika, no i sama se suočavam sa situacijom "vjetrenjača" - ni meni ne odgovaraju ni referenti u ministarstvima kad ih što pitam, ali zato kad oni nešto trebaju, gnjave bez kraja i konca. Ako ništa drugo, ja sam Vam barem odmah odgovorila, nadam se ISCRPNO, a svakako u dobroj vjeri i bez fige u džepu. Srdačan pozdrav, Nives Opačić.

Odgovorio sam g. Opačić:

Pokušao sam naći Vašu knjigu, ali je nisam našao po mostarskim knjižarama.

Drago mi je što ste mi odgovorili, ali mi **nije jasan odgovor. Kakve veze imaju naglasci za riječ rješenje koja nije sporna?** Drugo što je zanimljivo jeste da upućujete da se vrši stalno usavršavanje jezika iz različitih izvora i njegovanje jezika, ali **šta bih postigao sa usavršenim jezikom?** Sinu moga šure bio sam rekao da je pravilno reći u posljednje vrijeme a ne u zadnje vrijeme pa me njegova majka poprijeko pogledala.

I stvarno, **zar nije bolje neispravno govoriti i uklopiti se u sredinu nego pravilnim izgovaranjem ispasti čudak. Jer nije na građanima da njeguju ikakav jezik, nego da se sporazumiju a sporazumijeće se ako govore kako govori većina a većina govori nepravilno. Oni koji bi morali njegovati hrvatski jezik su javni mediji koji stvaraju standad hrvatskog jezika koji ili nemaju lektore ili imaju lektore koji nemaju pojma o jeziku.**

Kada sam tražio Vašu knjigu, pogledao sam sličnu knjižicu sa primjerima kako govoriti koja je započinjala sa prokletim razlikovnim jezikom sa srpskim jezikom. Zašto je u ovakvom očaju jezičkog duha **najvažnije praviti razliku od srpskog jezika** a hrvatski predsjednik kaže na televiziji da je nešto imalo **veliki impakt**, hrvati ne mogu ništa reći da ne kažu **definitivno** itd.

Zapravo **što mene zanima nije sam jezik, nego iskrivljavanje značenja jezika u svrhu zaglupljivanja i odbijanja zahtijeva građana.**

Slijedi **drugi odgovor g. Opačić** a velikim slovima su opet istaknuti važni dijelovi teksta: POŠTOVANI gospodine Romiću, ja sam VAM odgovorila (ZA RAZLIKU OD OSTALIH KOJIMA STE SE OBRAĆALI), a u to da VI moj odgovor niste razumjeli NE MOGU ULAZITI. Pisanje REFLEKSA ije/je ITEKAKO IMA VEZE S NAGLASCIMA (i VI npr. pišete "... odbijanja ZAHTIJEVA građana", gdje je trebalo pisati "zahtjeva građana"). NIJE MI JASNO ni zašto stalno pišete Hrvate malim početnim slovom, no neću se baviti tim stvarima, Vi ZACIJELO IMATE SVOJE RAZLOGE. Primila sam na znanje primjere koje ste mi podastri, hvala Vam na njima, no TIME ZAKLJUČUJEM NAŠE DOPISIVANJE, s poštovanjem, Nives Opačić.

Moj drugi odgovor poslan je Vesni Arsovski u Hrvatsko novinarsko društvo koja me uputila na g. Opačić i g. Opačić.

Koliko je predvidljivo što sam rekao za veliki niz rješenja i odgovora koje sam dobio u BiH pa onda od HND u Hrvatskoj pokazuju navedena dva odgovora g. Opačić koja takođe: **ne razgovara o predmetu spora, raspravlja o stvarima koje nisu u nikakvoj vezi sa predmetom spora, odgovori su nelogični, uvredljivi** itd.

G. Opačić nije ni spomenula baš ništa od svega što sam napisao iako kaže da je proučila pismo.

Ako je mnoge primjere koje navodim već obradila u svojoj knjizi, **šta je sa drugim primjerima** o kojima bi se čak mogao steći utisak da će ih rado uvrstiti u prošireno izdanje svoje knjige o kojima nije rekla ni riječi? Kako to da **griješim kada izvodim nešto iz lokalnih naglasaka kada ni ne govorim o naglascima** a, i da govorim, **otkud bih morao poznavati naglasak slavonske sredine kojoj ni ne pripadam?** A i zašto bi bila pogreška izvoditi nešto iz hercegovačkog naglasaka moje životne sredine koja po načinu govora **ispada lošija od slavonske sredine** koju sugovornica navodi kao primjer. Kakve veze ima rasprava o pisanju riječi „rješenje“ kadaja **uvijek pišem rješenje kako i sama objašnjava da treba pisati i nigdje u tekstu ne postoji pogrešno napisana ta riječ**. I otkud sada spominje **ortoepiju** koju riječ nisam nikad čuo- zar se, potsjetimo se naslova njene knjige „Hrvatski za normalne ljude“, na ovaj način razgovara sa normalnim ili drugačije rečeno jezički prosječno obrazovnim ljudima. Zar je kratko i jasno objašnjavanje naglasaka- pa **otkud normalni čovjek može shvatiti kakve veze ima navod: NAGLASAK JE IZA SLOGA S REFLEKSOM NEGDAŠNJEG GLASA JATA, A TAKVA SITUACIJA TRAŽI SKRAĆIVANJE NENAGLAŠENOG SLOGA ISPRED NAGLASKA**. Pa ja ne znam ni gdje je bio negdašnji glas jat, niti znam naglaske pa ne znam ni kako se kaže Afganistan ni televizija ni kakav je naglasak na mome imenu **Marinko**. A postoji jednostavan i jedino normalan način za normalne ljude- **dužina glasa e u ekavici ili i u ikavici**. Zašto nekome biti zahvalan za osjetljivost na hrvatski jezik- pa **nije gospoda meni nešto dužna da mi zahvaljuje a najviše osjetljivi na hrvatski jezik su oni koji imaju nešto protiv Hrvata**. Zašto bih njegovao jezik stalnim usavršavanjem i zagledanjem u što više izvora- kao da nemam drugog posla, **meni jezik treba radi ispravnog sporazumijevanja u čemu mi neće pomoći nikakvi izvori koje ne čitaju ljudi s kojima razgovaram a ni ne treba da ih čitaju jer su ti izvori morali da se pišu prema govoru većine umjesto da građani uče o jeziku od stručnjaka koji toliko imaju kontakta sa stvarnosti da se međusobno ne mogu složiti kako pisati pa pišu nekoliko pravopisa**. Šta je u odgovoru **iscrpno** kada nije spomenuto ništa što sam naveo nego se samo s **dobrom dozom prepotencije govorilo o mojoj pismenosti** pa je **odgovaranje jedino bilo besmisleno i iscrpljujuće**.

I uvijek ista netaktičnost- **formalno poštovani** pa veliko slovo u Vi a onda pravljenje budalom sugovornika **da se ne može ulaziti u to što nisam razumio nešto što je nerazumljivo**. Koliko je g. Opačić pažljivo pročitala moj tekst vidi se po hvaljenju da je odgovorila za razliku od ostalih kojima sam se obraćao a upravo je obratno jer su **ostali odgovorili kao i g. Opačić**.

Pa onda pisanje da je **refleks ije/je a o refleksu u jeziku nikad nisam čuo**- opet nešto za (ne)normalne ljude. Čemu opet neshvatljiv komentar o tome kako pisati „**zahtjev**“ kao prije „rješenje“ kao da g. Opačić ne zna što je to **pogreška pri pisanju**. Iskreno govoreći, **jedino što uvijek griješim, to je pisanje je/ije i ispravim se koristeći se ekavicom da provjerim dužinu glasa što sam u ovom slučaju propustio jer nisam pažljivo pročitao svoj tekst**.

I opet ja nepismen što sam stalno pisao Hrvate malim slovom. **Zašto bi pisanje malim jezikom bilo tako važno** kada Italijani pišu „**sono italiano vero**“ a u prevodu na engleski „**I am italian**“ a ta razlika se ne poznaje ni u njemačkom jeziku zbog pisanja svih imenica velikim slovom. Razlog mome pisanju malim slovom **vjerojatno je množina imenice kada se narod shvaća kao skup od više jedinki**. Otkud sugovornica zna da to nije pogreška pri pisanju normalnog čovjeka koji je živio u Italiji i u Njemačkoj? A, stvarno i jesam tamo živio. Pa je **jedno malo ili veliko slovo poslužilo da se poštovanog sugovornika napadne i da se nešto što sama sugovornica kaže na početku rečenice da joj nije jasno pretvori već na kraju rečenice u vrlo jasno da kaže kako zacijelo imam svoje razloge** a usput uz nepotrebni i zlobni dodatak da se neće baviti mojim razlozima što pišem Hrvate malim početnim slovom.

Dakle kao što sam predvidio: u nijednom pismu koje sam dobio pa ni u ovom **ne razgovara se o predmetu spora- važnosti jezika za sporazumijevanje** pa je **jezik jedno od osnovnih sredstava za svadanje, raspravlja se o stvarima koje nisu u nikakvoj vezi sa predmetom spora- pisanju je/ije ili velikog slova, odgovori su nelogični- jer kako bi normalni čovjek mogao poznavati ortoepiju, izgovor i naglaske iz sredine u kojoj ne živi i nevažni jer zašto je to o čemu se govori važno za sporazumijevanje pa besmisleni kada se na početku rečenice kaže da nije jasno a na kraju iste rečenice postane jasna čak sugovornikova namjera**

i uvredljivi- jer se, umjesto da se razgovara o temi, ponižava sugovornik kao da je učenik osnovne škole učeći se pisanju kao da više od 90% populacije neće napraviti isto toliko ili i više pogrešaka u pisanju i naposljetku prekidanje prepiske što se uljudno moglo učiniti ne odgovarajući na sljedeće e-mailove jer poslata su bila samo dva e-maila. Pa i licemjerni kada se s jedne strane održava formalno uljudna konverzacija a s druge strane se vrijeđa kako sugovornik svakako ima svoje razloge.

Eto, nešto što je stvarno bila moja pogreška postalo je odličan test da se vidi koliko osjetljivost na nevažnu stvar može da zamagli način razmišljanja i dovede do nacionalnih sporenja.

O JEZIKU KAO PRĆIJI

U sveučilišnom udžbeniku **dr.sc.Tonke Kovačić, Struktura i svojstva polimera** koje su recenzirale tri osobe takođe s doktorskim titulama koje se pojavi na pretraživaču Google prvo kada se napiše širljivost ili zagrebna tvrdoća...

Nalaze se **pogrešni nazivi:**

-spoj umjesto jedinjenje, jer **spoj dva atoma je kemijska veza između atoma a ne skup atoma povezan kemijskim vezama,**

-lamelni je pridjev od riječi lamel a lamela(r)ni je pridjev od lamela,

-visokomolekulni spojevi, umjesto **višemolekularna jedinjenja,** molekulni je pridjev od molekul,

-visoka otpornost umjesto **veliki otpor,** otpornost je bolje koristiti u smislu izdržljivosti,

-kapljevito stanje, kapljeviti kristali umjesto tekuće stanje, tekući kristali, pošto je ovakvo izražavanje **slično kao da se za čvrsto agregatno stanje kaže praškasto stanje** jer, kao što se tekućine pojavljuju u vidu kapi, tako se i čvrsta tijela pojavljuju u vidu praška,

-poliplast umjesto **polimer, plastomer** umjesto **termoplast, duromer, duroplast** umjesto **termoset** što je kako **nepravilno** pošto se **ne radi o više plasta ni plastika, niti postoje plastični meri, niti postoje tvrdi meri, niti duromeri moraju biti tvrdi od plastomera** a pogreška je nastala nesretnim kopiranjem uvriježenog naziva **elastomer koji izvorno glasi elastopolimer** jer ne postoje elastični meri tako je **ištetno** jer se **uništava povezanost sa engleskim jezikom a ne stvaraju se domaći izrazi,**

-sferolit umjesto **sferulit (spherulite),**

-elektrit umjesto **elektret (electret),**

-tecište za talište,

-staklište umjesto **temperatura omekšavanja** za temperaturu pri kojoj se kristalno, staklasto stanje pretvara u plastično stanje a staklište je na apsolutnoj nuli ili tako nekako jer se **prelasci iz agregatnih stanja opisuju prema stanju koje nastaje a ne nestaje povećanjem temperature** kao što je obrazovana prethodna riječ: tecište, odnosno talište,

-permeirati umjesto **prodirati,**

-prisjetljivost umjesto **memorijski efekt;** kolika je **nedosljednost prevoditelja** uoči se usporedbom riječi **permeirati** koja **nije prevedena a može se prevesti** i riječ **memorijski efekt** koja je **prevedena** iako se **ne može na pogodan način prevesti,**

-krhki lom umjesto **lom krtog materijala** pošto lomovi ne mogu biti krhki a ni krhkost, rahkost nije krtost koja označava tvrd a lomljiv materijal,

-duktilni lom umjesto **lom elastičnog**, pa prema tome **kovnog**, **savitljivog** **rastegljivog** materijala,

-zagrebna tvrdoća umjesto **tvrdoća na grebanje**, čuj zagrebna a udžbenik iz Splita,

-utisna tvrdoća umjesto **tvrdoća na utiskivanje**,

-provodnost umjesto **vodljivost** jer se ne kaže provodnik, nego vodič,

-toplinska širljivost umjesto **toplinsko širenje** i nije suprotan pojam **stlačljivost** koje se odvija pod vanjskom silom, nego je suprotan pojam **skupljanje**,

-vodljiva vrpca umjesto **vodljivi opseg**, **vodljivi raspon**, jer je vrpca materijalni pojam a opseg, raspon su apstraktni pojmovi koji ovdje označavaju opseg, raspon energija koje mogu poprimiti elektroni koji su vezani za atome i koji su slobodni, vodljivi,

-vrpčasta teorija kao da je teorija paket umotan u vrpce,

-polimerizat umjesto **polimer** jer davanje naziva polimeru po pojmu koji je dobio naziv po polimeru kao što je pojam polimerizacija je što bi latini rekli *circulus vitiosus*.

Nalaze se **jezičke gluposti**:

-šivane molekule umjesto **molekule povezane poprečnim vezama**,

-karakteristična primjenska svojstva zar svojstva mogu biti primjenska a koja su svojstva koja nisu karakteristična?,

-svojstva električne provodnosti kao da se kaže **svojstva svojstava**,

-rahko umrežena trodimenzijska mreža vrlo poetično,

-pravilni raspored za **alternirani raspored** koji je pravilan na tačno određeni način izmjenjivanjem,

-konačna svojstva polimera amen!,

-energijski ravnopravni zar ravnopravnost može biti energijska?,

-njihov se prijenos zbiva putovanjem uzduž... pa se valjda i **putovanje zbiva prenosom**,

-bezspinski što je već rezultat prelaska ponašanja da se „pravimo englezi“ u stanje potpunog engleziranja.

Nalaze se **pogreške nastale potpunim nepoznavanjem pojava**:

-prozirni zbog amorfnosti a **amorfnost nema nikakve veze sa prozirnosti** pa guma je amorfnost a nije providna jer prozirnost nastaje kada se **elektroni ne mogu pobuditi fotonima** i kada ne postoje **kristalne ravni koje bi raspršavale svjetlost**,

-gumast jer segmenti molekule mogu rotirati umjesto jer su **molekule uvijene pa se mogu ispravljati** a određeni broj **poprečnih veza omogućuje vraćanje molekula u uvijeno stanje**,

-kada se elektroni slobodno gibaju kaže se da teče struja- ne, nego **kada se elektroni usmjereno gibaju**.

Nalaze se takođe i **ezoterični dijelovi**:

-elektroni će se pod utjecajem napona slobodno gibati i provoditi električnu struju-jedino ako su su elektroni vodiči pa vode struju kada se na njih dovede napon,

-soliton stvara faznu petlju u konjugiranom polienskom nizu, možda, ali nije važno za smrtnike koji teško mogu shvatiti i otkud **poliensi niz** jer su **polieni aciklički i ciklički polimeri u kojima su ugljikovi atomi povezani sa više nego jednom dvostrukom vezom a konjugirani polimeri o kojima se govori kada se govori o vodljivim polimerima su sa izmjeničnim jednostrukim i dvostrukim vezama**.

O KAPLJEVINI I OKO NJE

Evo odgovora iz **Instituta za Hrvatski jezik**.

Poštovani gospodine Romiću!

Dobrotom prof. M. Bratanić primio sam Vaša dva teksta. Vrlo je teško na njih odgovoriti jer Vi očito raspolazete znanjima nepoznatima ljudima koje se bave strukovnim nazivljem i po pola stoljeća.

Iz primjera koje navodite uopće ne razumijem o kojem Vi to jeziku govorite. O hrvatskom sigurno ne. Nemam potrebe da Vam odgovaram na više od jednog primjera.

Pišete:

***kapljevito stanje, kapljeviti kristali** umjesto tekuće stanje, tekući kristali, jer je ovakvo izražavanje slično kao da se za čvrsto agregatno stanje kaže praškasto stanje jer, kao što se tekućine pojavljuju u vidu kapi, tako se i čvrsta tijela pojavljuju u vidu praška,*

Od doba B. Šuleka i njegova rječnika iz 1875. postoje tri stanja. Za solid state se kaže čvrsto stanje, a ne kruto stanje. Postoji engleska riječ fluid = tekućina, kao zajedničko ime za liquid i gas. Liquid se prevodi kao kapljevina i izvedenice, a gas kao plin.

Nepotreban je osvrt na ostale primjedbe. Uz napomenu da su svi Vama sporni nazivi rezultat rada stručnjaka s područja polimerstva i stručnjaka iz današnjeg Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje i to u posljednjih 40 godina.

P. S. Obzirom na Vaše poznavanje jezika, ne se smatram se pozvanim da nastavimo ovu raspravu.

S poštovanjem

Igor Čatić

A evo moga **odgovora na odgovor:**

Nazivi pojmova koji su od davnina poznati kao što su teći, tekućica prepoznaju se po **jednostavnosti** i po **postojanju na širem području** a kapljevina niti je jednostavan izraz jer se izvodi iz pojma kapi kakva tvorba teško da je bila bliska našim precima koji nisu imali ovakav stručni jezički kadar, niti postoji ikakav trag o ovakvom govorenju u jezicima sa kojima postoji ogromna sličnost kao što su srpski i bosanski jezik.

Od pojmova koji se nazivaju u engleskom jeziku: **fluid, liquid, gas** a u njemačkom: **Fluid, Fluessigkeit, Gas** najstarije poznato agregatno stanje je **liquid, Fluessigkeit** za koje je **prirodno da ponese najjednostavniji naziv tekućina** i da se prema potrebi izmisle nazivi za druge pojmove, naročito za **fluid koji je izvedenica nepoznata i nevažna narodskom govoru kojemu neće pasti napamet da smatra kako su voda i zrak po nečemu isto, osim što shvataju da su oboje bitno važni za održanje života**. Uostalom i u njemačkom jeziku se razlikuje tekućina, Fluessigkeit od fluida a njemački jezik je prilična referenca za hrvatski jezik.

Prevođenje fluida kao tekućine je pogrešno jer **fluid struji a ne teče**, primjerice **zazrak u plinovitom stanju koji se svrstava u fluid ne kaže se da teče, nego se kaže da struji, puše** a isto tako se za **vodljive elektrone koji su slični plazmi kada su u usmjerenom kretanju ne kaže da teku nego da struje, odakle struja elektrona, električna struja pa i fluksoide** koje prikazuju tok, fluks u električnom ili magnetskom polju a odgovaraju silnicama u polju sila su strujnice.

Razlika između strujanja i tečenja vrlo je važna jer se **sila teže može zanemariti pri strujanju a ne može pri tečenju**. Krv koja kola krvnim sudovima naziva se fluid jer i jeste rastvor kisika ili ugljičnog dioksida i drugih plinova i ne teče nego struji jer je kretanje krvi kardiovaskularnim sustavom zbog krvnog tlaka i ventila u venama skoro nezavisno od sile teže.

Ne pomaže ni pozivanje na prošlost jezika koji se stalno mijenja pa evo teksta iz davnina u kojem se za vodotok koristi naziv **tekućica**: "Slike iz općega zemljopisa" koju je napisao dr. Ivan Hoić, a izdana je u Zagrebu daleke 1888. godine, čak 13 godina nakon vajnog Šulekovog rječnika: "Voda **tekućica** obično se **dieli** na potoke, **rieke** i **velerieke**. Med riekami i veleriekami ne ima **tačne** razlike. U **obće** zove se veleriekom ona rieka, koja se svojom **dužinom**, **širinom** i **dubljinom** kao i **množinom vode** odlikuje i koja već velike ladje i parobrode nosi, kao **n. pr.** Dunav, dok su ostale tekućice rieke, kao **n. pr.** Krapina i Orjava, pritoci Save."

Zar iz prethodnog primjera ne proizilazi da bi **bilo suvislije pozvati se na noviji korienski jezik, nego na stariji Šulekov rječnik u kojem bi prema tvorbi familije riječi trebalo za tekućicu stajati- kapljevinčica a za teći- kapljevinčiti**. Poteškoće sa familijama riječi imao sam kada sam pokušavao pisati središte umjesto centar jer nisam mogao naći riječi kojima bih opisao centralizaciju i centriranje.

Izvođenje riječi od kapi upućuje da tekućine imaju nešto sa kapima kada uopće nemaju, primjerice **ukapljeni plin (liquefied gas) ne nastaje kap po kap** kako bi se moglo pomisliti kao kada se kapi ukapaju u oko. Na tražilici Googla pod „ukapljeni plin“ nalazi se kao prvi tekst UNICEFa na hrvatskom jeziku: **Ukapljeni prirodni plin (liquefied natural gas -LNG) je prirodni plin pod velikim pritiskom i rashlađen na vrlo niske temperature tako da poprima tekuće agregatno stanje. Pa nešto što poprima tekuće agregatno stanje je tekućina** kao što ispod Savskog mosta teče rijeka Sava. A da li se u toj tekućini nalazi rastvoren plin i tako nije važno jer pod tekućinom podrazumijevamo što teče, ali ne plin koji u vodi samo teče jer ga prisiljava voda u kojoj je rastvoren, inače kada ispari uopće ne teče. Koliko je blesavo izmišljanje riječi za kojima nema potrebe neka pokažu tekstovi na Wikipediji na hrvatskom jeziku.

Pod pojmom „**tekućina**“ stoji tekst koji započinje: „**Tekućina ili kapljevina je tvar tekućeg agregatnog stanja**“ pa se potvrđuje da je **tekućina isto što i kapljevina** a u nastavku teksta se govori da je **tekućina stariji pojam** pa proizilazi da **za nazivom kapljevina nema potrebe**.

Pod pojmom „**fluid**“ stoji tekst koji započinje: „**Fluid, hrvatski i tekućina, zajednički je naziv za sve tvari koje nemaju stalan oblik**“ pa se po naslovu teksta „Fluid“ potvrđuje da se **na hrvatski kaže fluid** zbog čega **nema potrebe za zamjenom fluida sa tekućinom** i objašnjava se da se „**u fluide, pored kapljevina i plinova, ubrajaju i plazme, a donekle i plastične krutine**“ pa proizilazi nevjerojatan zaključak da se **naziv „tekućina“ može izbaciti iz upotrebe**. To se potvrđuje sa sljedećom rečenicom: „**U fizici se fluidima bavi mehanika fluida**“- i **ne govori se uopće da je zastario naziv ove mehanike koja bi se po hrvatski morala nazivati „mehanika tekućina“**.

Dalje se **pod agregatnim stanjima uopće ne spominju „kapljevita“, pa ni druga agregatna stanja**“, nego se **umjesto tekućeg agregatnog stanja navodi „kapljevita tvar“**. A u nastavku se navode „**tekući kristali**“ za koje nema ni spomena da bi na hrvatskom bili „**kapljeviti kristali**“ i „**supratekućina**“ za koju nema ni spomena da bi na hrvatskom bila „**suprakapljevina**“.

Izmišljanje riječi koje nemaju ništa sa nama bliskim jezicima niti sa drugim jezicima stvara smetnje građanima koji se bave naukom i **pretvaraju Hrvatsku u geto izoliran sa istoka i zapada, pa na kraju i sama praksa izolira pisce ovakvih budalastih umotvorina jer su njihovi izumi strano tkivo u prirodnom poretku stvari**. Ništa ne pomaže ni što nesrećnu riječ „kapljevina“, kao i „širljivost“ hrvatski jezikotvorci dijele sa Slovenijom.

U školama na području sa mješanim stanovništvom **ovakvi blesavi jezički izumi mogu dovesti do vrijeđanja**, primjerice za predavanja još prije rata u Mostaru koristio sam samo prvi put riječ „**shema**“ a nakon graje u učionici prešao sam na „**šemu**“ i pogodio- graje je nestalo. Tako se prepozna što je ispravno a što nije- kada se **riječi ne primijete, nego ostaje samo smisao izražavanja**, kao što je najbolji sportski sudac koji se ne primijeti na terenu. U odgovoru Igor Čatić priznaje da „**raspolazem znanjima nepoznatim ljudima koji se bave strukovnim nazivjem i po pola stoljeća**“ i da se „**ne smatra pozvanim da nastavimo ovu raspravu**“. Ako je ova izjava ironija, onda početak teksta sa „poštovani gospodine Romiću“ i završetak teksta sa „uz pozdrav“ upućuje da se radi o **nespretnom ruganju koje rugalicu čini licemjerom**. A besmislena je i sama izjava „**smatrati se pozvanim da nastavimo ovu raspravu**“ jer „**smatrati se pozvanim**“ ne znači ništa pa je pokušaj da se navuče birokratska oblada i da se odgovori bez razuma odmah doveo do gramatičke

pogreške da se **na jedninu prvog glagola nadoveže množina drugog glagola**. A bilo je dovoljno da kaže: „**ne znam odgovoriti a sujetan sam pa vas mrzim što ste me pročitali**“. A zatim Igor Čatić navodi da **ne razumije jezik ni iz svoga susjedstva**. Pa zar ne bi trebao da nauči nešto iz susjedstva. Dalje kaže da to **nije hrvatski jezik**, ali zašto je, pobogu, ikome važan hrvatski jezik, osim nekima koji su neopravdano jako dobro plaćeni za besmislen posao u doba krize? **Zar se ne bi bolje sporazumijevali da je jezik zajednički na većem teritoriju**, pa to je bila ideja stvaranja Esperanta u čijoj ulozi se sada nalazi engleski jezik. Svi koje sam u Hrvatskoj pitao **kako se kaže tečnost na hrvatskom rekli su tekućina** a pri tome je bilo neumjesno da ih pitam da li su mislili na plin jer tečnost po srpski ne obuhvata plin-gas. Čak ni recenzentica inkriminiranog udžbenika o kemiji dr.sc. Jasenka Jelenčić nije imala nijednu primjedbu na moje opaske **iopravdavala je ovakvo pisanje pridržavanjem normi koje je odredio riječnik Igora Čatića?** A moj kolega s kojim sam predavao u srednjoj školi, koji je ovdje u Mostaru zamjenik ministra za visoko školstvo, **nije pokazao ni da znade za riječ „kapljevina“**. Kao ni većina građana Hrvatske koje sam pitao u Hrvatskoj. U nastavku Igor Čatić nastavlja da vodi prepisku po **principu da točnost tvrdnje proizilazi iz autoriteta a ne iz objektivne stvarnosti i ironizira ili optužuje stručnjake u posljednjih 40 godina s područja polimerstva i stručnjake iz Instituta za hrvatski jezik da su toliko slabi da sam ja sam jednim dopisom poništio sve što su dosad učinili**.

Postavlja se pitanje gdje je kraj Igoru Čatiću koji optužuje da **ne znaju jezik ja, narodi u susjedstvu Hrvatske, jezički stručnjaci u Hrvatskoj pa ni narod Hrvatske**. A šta tek reći za superbudalastu izjavu kako „**od doba B. Šuleka i njegova rječnika iz 1875. postoje tri stanja**“. Koja su to dva stanja bila prije? Kameno i brončano doba? Zašto je baš riječ „stanje“ intrigantna- zato što s promjenom jednog slova u nekim kontekstima poprima točnije značenje.

I zašto svi, baš svi odgovori počinju sa „**poštovani**“, nastavljaju sa uvredama i završavaju sa „**s poštovanjem**“. **Zar pisci odgovora ne znaju da su iskrenost, otvorenost i dosljednost važnije vrline od licemjernog protokola?**

Trebalo bi provjeriti šta radi „**Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje**“ koji ne želi da o ničemu od navedenog razgovara pa sam **dobio odbijenicu za razgovor pod izlikom da nemam doktorat, ali nisu htjeli odgovoriti da li bi razgovarali sa Nikolom Teslom koji slučajno kao i ja nema doktorat**.

Tamo, kažu mi, radi 70 djelatnika koji **određuju Hrvatima, pa i meni kako ću govoriti, premda su Hrvati kao djeca normalnije govorili nego što sada propisuju oni koji u ovo vrijeme nedaća naplaćuju od poreza Hrvata suluda jezička istraživanja kao što su porijekla prezimena i statistika jezika kao da će stvarati hrvatsku tastaturu/tipkovnicu**. Kada mi se posljednji put na telefon centrale Instituta javila čistačica snebivajući što uopće ima pravo da živi pored tolikih mozgova, rekao sam da je **više cijenim od čitavog instituta jer oni stvaraju smeće a ona ga čisti**.

Trebalo bi provjeriti takođe **programe hrvatskih studija jezika u Mostaru** jer preko godinu dana ne mogu razgovarati sa ovim odjelom, iako od pročelnika za moje primjedbe o jeziku dobijem pohvale. A zašto, zato što je koncepcija studija **arheologija hrvatskog jezika a narodu je potrebna jezička podrška radi uklapanja u tehničko i tehnološko društvo koje se izražava engleskim jezikom i radi snalaženja u administraciji i na sudovima**. Jednom sam pozvan od pročelnika za Hrvatski jezik na prozni kulturni događaj od kojeg mi je ostala u sjećanju zamjena fraze „**da bi je**“ sa „**da jebi**“ koja je razdragala dvoranu i jedan prozni uradak u kojem se govori o „**ubicama naših fratara**“ a da se uopće rječjunije **spominjala fašistička okupacija kao da je čitav taj kraj, kojemu se život stalno vrti oko stvarnih ili simboličnih ubistava i križnih puteva, nekako se duhovno srodio sa fašističkom okupacijom da je nikako ne primjećuje**.

Nakon završetka prozaične seanse nisam ni stigao da razgovaram sa pročelnikom koji se okružio svojim simpatizerkama u kafani a ja sam uzrujan otišao u drugi kraj grada pokušavajući da razbistrim um opterećen utiscima od literarnog smeća. Za koji dan mi je kolegica na poslu pokazala **web stranicu sa slikom skupa na kojoj se baš ja ističem sa svojom crvenom vindjaknom ispod koje su stajali uvredljivi sadržaji s druge strane koje nisam čitao, ali sam shvatio zašto su tu.** Ostalo mi je da se pitam šta sam uradio pogrešno da sam se uopće ja našao u svemu tome.

Inače da su se jezički stručnjaci u Hrvatskoj usmjerili na **suštinu jezika- sposobnost sporazumijevanja** ne bi se događalo da **daju izjave o nazivu ministarstva zdravlja/zdravstva** jer sporno može biti što radi zdravstvo a ne kako se naziva i da nisu krenule rasprave o **titlovanju srpskih filmova** koje su toliko blesave koliko su neostvarive ili da nije pala jedna **izjava u novinama kako bi diplomate nakon prelaska iz BiH u kojoj su govorile valjda Bosanski morale naučiti Hrvatski.** Ma dajte!